

ÎNTEMEIEREA VOCAȚIEI

Elisabeta Munteanu, Tineretea actorilor, Editura Meridiane, București, 1988

„Tineretea actorilor” — cartea Elisabetei Munteanu — nu-și propune un inventar al debuturilor studențești ale actorilor consacrați mai tirziu pe diverse scene din țară, nici o istorie a spectacolelor de absolvire de la I.A.T.C., nici o sumă de cronici dramatice despre examenele experimentale realizate la Studioul „Cassandra”, nici o scriere de evocare, amintiri, confesiuni legate de efortul cristalizării personalității actricești ori regizorale, ea reprezintă, într-o concepție structurală originală, cite ceva din toate acestea.

Invocind o serie de ilustre modele conceptuale universale ale artei actorului — „psihotehnica” stanislavskiană, „distanțarea” brechtiană, „biomecanica” lui Meyerhold, „supramarioneta” lui Craig, „supraactorul” sau „actorul sintetic” al lui Tairov, „spațiul gol” al lui Peter Brook etc., în convergență cu principii ale artei interpretative românești — autoarea operează, în preliminariile teoretice ale cărții, sub titlul „Esența artei interpretative”, disocierile necesare înțelegerii demersului artistic de la text și personaj la transpunerea, respectiv interpretarea/crearea lui scenică. Incursiunea în sfera abordărilor principale vizează detașarea unor atribute fundamentale pe care trebuie să le întrunească actorul — „selecție, observație, studiu, inspirație, control”, memorie „vizuală și afectivă”, capacitatea de a se autoanaliza și a-și valorifica experiența sufletească, pasiune, cultură — o mulțime susceptibilă de a se completa mereu cu noi elemente, pe măsura concentrării efortului de penetrare a inepuizabilelor resorturi ce compun mecanismul psihofizic al actorului, solicitat să-și definească personalitatea în funcție de particularitățile de creație ale fiecărui rol, scopul performanței fiind întotdeauna „adevărul artistic”. Greu de definit, acest concept suveran al pedagogiei teatrale, și, totodată, miza unei arte rea-

liste ce-și asumă ca finalitate interpretativă naturalul, firescul. De aceea partea cea mai întinsă a cărții e alcătuită din capitole ilustrative, comentariul evoluind pe eșantioane înscrise nu în succesiunea stagiunilor I.A.T.C., ci în cronologia tipurilor de experiențe interpretative fundamentale ce coincid cu înseși etapele evoluției literaturii dramatice, considerate ca tot atâtea trepte de cristalizare a personalității actorului, fiecare cu valențele ei formative indispensabile.

Între preambulul teoretic și interviurile cu personalități teatrale din final sînt invocate și resuscitate o serie impresionantă de spectacole și nume de actori și regizori-studenți, ca și de maeștri de azi și de ieri ai scenei românești, înalt, deși își declină cu prudență exhaustivitatea, cartea Elisabetei Munteanu tinde, prin cantitatea de informație valorificată, ca și prin variatele și subtile raportări și analogii, către o înregistrare completă și nuanțată (diferențiată) a mai tuturor celor ce, începînd de la înființarea Institutului și ulterior a Studioului Cassandra, și-au probat inițial vocația în spectacole-școală, fie ca interpreți, fie ca regizori.

Tehnica de prezentare a tinerelor individualități artistice presupune o multiplă oglindire prin recursul permanent la receptarea critică imediată din presa vremii, la judecăți ale unor oameni de

Ștefan Iureș

I. Poet, prozator, dramaturg.

S-a născut la Iași, la 7 mai 1931. Școala primară și liceul în București. Studii superioare la Facultatea de limbă și literatură română din București (1951—1955) și apoi la Institutul de Limbi Germanice — secția engleză (1968—1972). Reporter, redactor, corespondent special apoi membru al colegiului de redacție al „Scintei tineretului” în perioada 1950—1965. Redactor la „Amfiteatru” între 1966—1975.

Debut în literatură în 1949, cu versuri, în „Scinteia tineretului”.

Debutul editorial are loc în 1953 cu volumul de versuri *Cuvînt despre tinerețe*. Urmează numeroase alte volume de versuri, eseuri, proză scurtă, două romane etc.

Debutul în dramaturgie are loc în 1960 cu comedia *O lună de confort* (scrisă în colaborare), reprezentată pe scena Teatrului Muncitoresc C.F.R. Giulești. Ștefan Iureș este și autorul unor scenarii radiofonice, dintre care menționăm pe cele dedicate vieții și operei scriitorilor Jonathan Swift, Walt Whitman, Lewis Carroll și Jack London (difuzate între 1972—1978) și feeria radiofonică pentru copii, pe muzică de Aurel Giroveanu, „Argintie ca be-teala și cei șapte fulgi năstrușnici”.

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE

1960, 1 iunie — *O LUNĂ DE CONFORT*. Teatrul Muncitoresc C.F.R. Giulești. Regia: Horea Popescu și Mircea Dumitru. Decoruri și costume: Sanda Mușatescu. Cu: Ștefan Bănică, Ion Vilcu, Tamara Buciuceanu, Traian Dârceanu, Paul Ioachim, Costel Gheorghiu, Al. Azoitei, Simion Negriță.

Piesa s-a mai jucat pe scena Teatrului de Stat din Oradea.

teatru, mărturisiri retrospective ale actorilor ajunși la maturitatea de creație, ca și consemnarea devenirii lor artistice în reperele performanțelor ulterioare reprezentative. Impresia generală este de descoperire a unei mișcări de puternică emulație și efort creator intens, de entuziasm juvenil, întreținut constant de fermentul pasiunii pentru teatru, al coeziunii și dăruirii cu care fiecare generație s-a implicat în procesul modelării propriilor aptitudini artistice, al revelării vocației. Între opțiunea pentru teatru, uneori fericit datorată hazardului, altelei temeinic motivată, și dobîndirea consacrarii scenice, cartea Elisabetei Munteanu înregistrează un traseu care, fără să eludeze inefabilul talentului, „miracolul” vocației, pretinde în mod esențial însușirea, cu răbdare și trudă, a mijloacelor tehnice menite să o implinească, implică avatarurile, nu scutite de suferință, ale actualizării virtuților potențiale.

Discursul atent, metodic care disciplinează o materie vastă, multiformă, susceptibilă de abordări plurale — text, regie, scenografie —, primatul aparținînd însă artei interpretative, are mobilitatea necesară relaționării unor registre obiectuale specifice. De la considerațiile de ordin literar la observațiile asupra viziunii regizorale și manierei de joc, evaluînd constant calitățile concepției generale sau glasul, gestul, mișcarea sub raportul maturității și originalității în acest „statu nascendi” specific vârstei, totul este gîndit din perspectiva unui subtil echilibru între diacronie și sincronie ce restituie pregnant imaginea devenirii prin succesiunea generațiilor, ceea ce nu presupune neapărat superioritatea, în cronologie, a unei etape față de alta, ci nuanțarea și diversificarea experienței pedagogice, ca și consolidarea unei tradiții de prestigiu, autentificată, în datele ei esențiale, de succesul repurtat în confruntări internaționale sau de aprecierile elogiase ale specialiștilor de pretutindeni.

Nespectaculoasă în intenție, orientată spre restituirea componentei didactice, formative în sfera teatrală, „Tinerețea actorilor” își validează interesul și în zona amănuntului de senzație, prin cuprinderea unei multitudini de detalii pitorești din biografia artistică a unor cunoscutе personalități, oferind în ansamblu chei prețioase de acces la înțelegerea și cunoașterea fondului complex al artei teatrale, a surselor inepuizabilului miraj exercitat de viața trăită/creată pe scenă.

Doina DIACONU